तं राजा प्राहसद्दृष्ट्वा मुच्यतामिति चाब्रवीत् । राजानञ्चाब्रवीद्भीमो द्रौपद्याः कथ्यतामिति । दासभावं गतो ह्येष पाण्डूनां पापचेतनः । तमुवाच ततो ज्येष्ठो भ्राता सप्रणयं वचः । मुञ्चेममधमाचारं प्रमाणं यदि ते वयम् । द्रौपदी चाब्रवीद्भीममभिवीक्ष्य युधिष्ठिरम् । दासोऽयं मुच्यतां राजन्त्वया पञ्चशटः कृतः । स मुक्तोऽभ्येत्य राजानमभिवाद्य युधिष्ठिरम् । ववन्दे विह्वलो राजंस्तांश्च दृष्ट्वा मुनींस्तदा । तमुवाच हसन्नो राजा धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः । तथा जयद्रथ दृष्ट्वा गृहीतं सव्यसाचिना । व्यदासो गच्छ मुक्तोऽसि मैवं कार्षीः पुनः पुनः । स्त्रीकामञ्च धिगस्तु त्वां क्षुद्रः क्षुद्रसहायवान् । एवंविधं हि कः कुर्यात्त्वदन्यः पुरुषाधमः । गतसत्त्वमिव ज्ञात्वा कर्त्तारमशुभस्य तम् । संप्रेक्ष्य भरतश्रेष्ठः कृपाञ्चक्रे नराधिपः । धर्मे ते वर्द्धतां बुद्धिर्मा चाधर्मे मनः कृथाः । साम्नः सरथ पादातः स्वस्ति गच्छ जयद्रथ ! । एवमुक्तस्तु सव्रीडस्तूष्णीं किञ्चिदवाङ्मुखः । जगाम राजा दुःखार्त्तो गङ्गाद्वाराय भारत । स देवं शरणं गत्वा विरूपाक्षमुमापतिम् । तपश्चचार विपुलं तस्य प्रीतो वृषध्वजः । बलिं स्वयं प्रत्यगृह्णात् प्रीयमाणस्त्रिलोचनः । वरञ्चास्मै ददौ देवः स जयाय च तच्छृणु । जयद्रथ उवाच । समस्तान् रथान् पञ्च जयेयं युधि पाण्डवान् । इति राजाब्रवीद्देवं नेति देवस्तमब्रवीत् । महेश्वर उवाच । अजय्यांश्चाप्यवध्यांश्च वारयिष्यसि तान् युधि । ऋतेऽर्जुनं महाबाहुं नरं नाम सुरेश्वरम् । यदर्थं तप्ततपसं नारायणसहायकम् । अजितं सर्वलोकानां देवैरपि दुरासदम् । मया दत्तं पाशुपतम् दिव्यमप्रतिमं शरम् । अवाप लोकपालेभ्यो वज्रादीन् स महाशरान् ” ।

“प्रधानं शस्त्रविदुषां तेन कृष्णेन रक्ष्यते । सहायः पुण्डरीकाक्षः श्रीमानतुलविक्रमः । समानस्यन्दने पार्थमास्थाय परवीरहा न शक्यते तेन जेतुं त्रिदशैरपि दुःसहः । कः पुनर्मानुषो भावो रणे पार्थं विजेष्यते । तमेकं वर्जयित्वा तु सर्वं यौधिष्ठिरं बलम् । चतुरः पाण्डवान्राजन् ! दिनैकं जेष्यसे रिपून् ” । स च भारतयुद्धकाले द्रोणरचितचक्रव्यूहद्वारे स्थित्वाऽर्जुनस्ते युधिष्ठिरादीन् चतुरो भ्रातॄन् जिगाय । अभिमन्युञ्च जघान । तद्वधकुपितेनार्ज्जुनेन यः सूर्यास्तमयात् प्रागेव त्वां हन्ता तथा त्वामहत्वा स्वयं वा मर्त्तेति प्रतिज्ञाय स निहतः तच्छिरश्च अन्यत्र तपस्यतस्तत्पितुर्हस्तेऽलक्षितं शरपरम्परया पातितं तेन च तस्य शिरसो भूमौ पातनेन स्वशिरः शतधाभूतं तत्कथा यथा भा० द्रो० १४४ अ० ।

“एतस्मिन्नेव काले तु द्रुतं गच्छति भास्करे । अब्रवीत् पाण्डवं राजंस्त्वरमाणो जनार्द्दनः । एष मध्ये कृतः षड्भिः पार्थ ! वीरैर्महारथैः । जीवितेप्सुर्महाबाहो ! भीतस्तिष्ठति सैन्धवः । एतान्निर्जित्य रथे षड्यान् पुरुषर्षभ ! । न शक्यः सैन्धवो हन्तुं यत्तो निर्व्याजमर्जुन । योगमत्र विधास्यामि सूर्य्यस्यावरणं प्रति । अस्तं गत इति व्यक्तं प्रेक्ष्यत्येकः स सिन्धुराट् । हर्षेण जीविताकाङ्क्षी विनाशार्थं तव प्रभो ! । न गोप्स्यति दुराचारः स आत्मानं कथञ्चन । तत्र छिद्रे प्रहर्त्तव्यं त्वयास्य कुरुसत्तम । व्यपेक्षा नैव कर्त्तव्या गतोऽस्तमिति भास्करः । एवमस्त्विति बीभत्सुः केशवं प्रत्यभाषत । ततोऽस्तजत्तमः कृष्णः सूर्य्यस्यावरणं प्रति । योगो योगेन संयुक्तो योगिनामीश्वरो हरिः । सृष्टे तमसि कृष्णेन गतोऽस्तमिति भास्करः । त्वदीया जहृषुर्योधाः पार्थनाशाद्धराधिप ! । ते प्रहृष्टा रणे राजन्नापश्यन् सैनिका रविम् । उत्तास्य वक्त्राणि तदा स च राजा जयद्रथः । वीक्षमाणे ततस्तस्मिन् सिन्धुराजे दिवाकरम् । पुनरेवाब्रवीत् कृष्णो धनञ्जयमिदं वचः । पश्य सिन्धुपतिं वीरं प्रेक्षमाणं दिवाकरम् । भयं विपुलमुत्सृज्य त्वत्तो भरतसत्तम । अयं कालो महाबाहो ! वधायास्य दुरात्मनः । इत्येवं केशवेनोक्तः पाण्डुपुत्रः प्रतापवान् । न्यवधीत्तावकं सैन्यं शरैरग्निसमैः ” ।

“एवं तान् व्याकुलीकृत्य त्वदीयान् स महारथान् । उज्जहार शरं घोरं पाण्डवोऽनलसन्निभम् । इन्द्राशनिसमप्रख्यं दिव्यमन्त्राभिमन्त्रितम् । सर्वभारसहं शश्वद्गन्धमाल्यार्च्चितं महत् । वज्रेणास्त्रेण संयोज्य विधिवत् कुरुनन्दनः । समादधन्महाबाहुर्गाण्डीवे क्षिप्रमर्जुनः । तस्मिन् सन्धीयमाने तु शरे ज्वलनतेजसि । अन्तरीक्षे महानादो भूतानामभवन्नृप । अब्रवीच्च पुनस्तत्र त्वरमाणो जनार्द्दनः । धनञ्जय ! शिरश्छिन्धि सैन्धवस्य दुरात्मनः । अस्तं महीधरश्रेष्ठं यियासति दिवाकरः । शृणुष्व तत्र कार्य्यं मे